

Naar wie was de Mengelberglaan genoemd?

De vraag of de Mengelberglaan te Utrecht, die in 1945 haar naam in Wolter Heukelslaan veranderd zag, wel naar de in Utrecht geboren dirigent Willem Mengelberg genoemd was, werd in de loop der jaren nog al eens schuchter gesteld. De twijfel dateert waarschijnlijk al van 1929.

Toen in de gemeenteraadszitting van 7 maart van dat jaar voorgesteld werd een der straten bij de Groenten- en fruitveiling te noemen naar de voormalige wethouder De Waal Malefijt, antwoordde burgemeester Fockema Andreae, dat *het geven van namen van nog levende personen aan straten in Utrecht niet gebruikelijk was* - en op een interruptie: *er de Mengelberglaan dan?*, volgde de repliek: *Dat is onjuist. De straat is uitdrukkelijk niet naar Willem Mengelberg genoemd. Toen deze naam aan deze straat werd gegeven, hebben B. en W. uitdrukkelijk den jubilaris Willem Mengelberg geschreven, dat deze naam gekozen was om hem en zijn geslacht (wij dachten in het bijzonder ook aan zijn vader, die hier heeft gewoond) te eeren.* (Gedrukt gemeenteraadsverslag).

Waarschijnlijk herinnerde de burgemeester zich op dat ogenblik de brief niet meer in bijzonderheden. Hij was dan ook al negen jaren geleden geschreven. De tekst van deze, 12 mei 1920 „aan den Heer Willem Mengelberg te Amsterdam“ naar aanleiding van zijn zilveren jubilé als directeur van het Concertgebouw door het College van burgemeester en wethouders van Utrecht gerichte brief luidde:

Het gemeentebestuur van Utrecht, de stad uwer geboorte, stelt er prijs op, zich te voegen bij de talloos velen die U huldigen bij het jubileum, dat Gij thans viert op een wijze, welke het voor duizenden tot een nooit te vergeten muziekfeest maakt.

Het wenscht U te eeren door aan een van Utrecht's

straten Uwen naam te verbinden, en heeft daarom besloten, om de Burgstraat, gelegen in de nabijheid van Uw ouderlijk huis en bestemd om na de eerlang te verwachten opheffing der Oosterspoorlijn deel uit te maken van de breede laan, die zich van de Biltstraat tot aan de Koningsweg zal uitstrekken, den naam te geven van Mengelberg. Hierdoor zullen de Utrechtse burgers als vanzelf dagelijks herinnerd worden aan Uw geslacht, waaruit meer dan één zeer talentvol man is gesproten en in het bijzonder aan U, den verheven kunstenaar, die zijn eerste jeugd in deze stad heeft doorgebracht.

Wij verzoeken U, onze warme hulde te willen aanvaarden en tevens de verzekering onzer oprechte gevoelens van dankbare vreugde en trots over hetgeen ons volk in U is geschenken. Daarbij veroorloven wij ons de hoop uit te spreken, dat Gij Uwe vaderstad Utrecht niet zult vergeten.

Het is duidelijk, dat het accent in de repliek van burgemeester Andreae in 1929 even anders lag dan in de brief van het College van 1920. *De straat is niet genoemd naar Willem Mengelberg. De naam is gekozen om hem en zijn geslacht te eeren* (1929). - *B. en W. wensen U te eeren door uw naam aan een straat te verbinden; daarbij denkt men dan vanzelf aan uw geslacht en vooral aan U, Willem Mengelberg* (1920). Het onderscheid tussen beide lezingen is nogal subtiel. Beslissend is natuurlijk de brief zelf. Men kan daar toch niet anders in lezen, dan dat de naamgeving bedoelde Willem Mengelberg te eeren. De passage over zijn geslacht lijkt een hoffelijk gebaar als toegift.

J. W. C. van Campen

Prentbriefkaart
van de
Burgstraat.

Foto:
Gem. Archiefdienst
Utrecht, Top Atlas.

